

Hattyudal a Lövölde-térről

A kora reggeli órákban sűrű rajokban kelnek utra a lövöldetéri éjjeli szállásukról a verébek a rákosi rétek felé. Nappal nincs sok keresnivalójuk a téren, ahol még nem is olyan régen az ott állott piac hulladékaiból dusan terített asztal várakozott rájuk. A piac a Lövölde-téren már a múlté.

Haldírszánta a főváros bölcsessége és kérelhetetlenül hajította végre az ítéletet. Még az elemek is segítségére jöttek. Az első bódét a fásor felé eső sarkon tűz hamvasztotta el. A lángok körülnyaldosták a községi élelmiszerüzem parádés bódéját is, de megmentették, mint ahogy a megbetegedett halálraitétet is meggyógyítják, hogy aztán szabályszerűen kivégezhessék. Soron volt, lebontották s a többieket is mind. Csákány nem is kellett hozzá, szétmáltan engedtek a szorgos kezeknek a szüette, rothadt deszkák és gerendák. Csak a virágos bódé áll még egyedül, árván, de sorsapecséltelen. A gazdája már ott is hagyta: büszke közhelyiségbe költözködött át, szembe a Rottenbiller-utca sarokházába, a banküzlet szomszédságába, amelynek ablakaiból a járókelőkre ramosolyognak azok a bankók, amelyek igen szükségesek ahhoz, hogy az ember megvehesse a díszes virágüzletben az ezer színben pompázó rózsákat.

A Lövölde-tér is egyike a régi Pest legkedvesebb emlékeinek. Nagy vonzereje volt valamikor a Lövőháznak, amely sok hanyattatás után itt jutott révbe. A Városerdő még nem igen csábított a Terézváros mulatni vágyó népségét, aztán utját állotta a Lövőház is, ahol nemcsak az akkori idők legkedveltebb sportjának, a célbalövésnek hódolhatt, hanem kedvére ki is táncolhatta magát. Ez a sport egyébként is nagy ivásokkal volt szorosan egybekapcsolva. Sőt akadtak már ebben az időben is bus pestiek, a fáma szerint még budaiak is, akik inkább a híres-nevezetes *Kék Flaskó* kedvéért rándultak ide, megnyugtatta az otthonmaradt zsörtölődő asszonyságokat, hogy komoly puskázásra hivatalosak. De ki tehetett róla, hogy a *kifürkészhetetlen legfőbb akarat egymás mellé rendelte a Lövőházat és a Kék Flaskót?*

A régi főliánsok szerint a „Lövöldöző Társaság” — a legpatinásabb pesti egyesületek egyike — maga sem idegenkedett az olyan környezettől, ahol jó bort és sört mértek. Ősi fészke is a seregek negyedében volt, a Belváros déli peremén, a mai Királyi Pál-utcában, amelyet róla neveztek el *Schützengasse-nak, magyarul hol Lövő-, hol Lövész-, majd Lövöldöző- és Puskás-utcának* 1786-ban telepítették át a *Hatvani-kapur* tülről, a Kosuth Lajos-utca és Muzeum-körut torkolata környékéről, ahol szintén nem lehetett panaszra oka, közelében a hírhedt *Beleznay-kertnek*.

Már ekkor több mint egy évszázados multra tekinthetett vissza. *Lauter György Fő és Vas Jakab Al Lövöldöző mesterek* lelkes fáradozásának sikerült, hogy otthagyják a régi helyet, bár az ujhoz is igen szomorú emlékek fűződtek. Az 1738-iki és 1742-iki szörnyű gugabetegségben (döghalálban) nagy számban kimult pesti polgárok holttesteit itt takarították el mély, meszes gödrökben.

A rohamos fejlődés során szűknek bizonyul ez a Lövőház is, 1824-ben egészen át kell építeni s ekkor már figyelemmel a modern követelményekre. Hatalmas tancstermet is kap, nagy kerttel, amelybe három rácsos kapun át lehet bejutni. Látogatottsága ettől kezdve még jobban fokozódik. Dicsősége azonban nem sokáig tart: *1838-ban áldozatul esik a Duna gyilkos hullámainak*. A nagy árvíz teljesen romba dönti a Belváros sok száz házával együtt.

A bástyafalak és kapuk már rég eltűntek: új város nőtt ki varázslatos gyorsasággal a falakon túl elterjedő majorságokon és szántókon, a benépesedett Belváros minden talpalatnyi helyére szükség volt s amikor az árvíz elvégezte pusztító munkáját és hozzáfogtak a romok eltakarításához, szó sem volt többé róla, hogy a Lövőházat a régi helyén építsék fel újból. Megfelelőbb, nagyobb tekintet kerestek a külső városokban, amelyek már mind szorosabbá forradtak össze a régi Belvárossal. A *Terézvárosban elterülő Pacsirtamező látszott erre a célra a legalkalmasabbnak*. A Király-utca már végig áthasította, a Király-utca végén kialakult kis térből pedig már teljes pompájában kibontakozott a gyönyörű városligeti fásor.

Mayerffy Ferenc Xaverius nagy anyagi támogatásával itt épül meg az új Lövölde és a terület ekkor nevezik el Lövölde-térnek. Egészen a múlt század végéig állott fenn, amikor a Pesti Lövész Társulat beolvadt a budaiba és együtt létesítették a nagyhirű budai lövöldét a Marczibányi-téren.

A lövölde elhelyezése után a terület megnagyobbították — 6400 négyszögméter a terület — és bérpalotákkal öveztek körül. *Egyik oldalán nyílt piac alakult, a másik oldalán még hosszú ideig ott állott a vasárnapi puskások öröme egy kis mutatványos formájú céllövő-bódé, emlékeztetül a híres igazinak*.

Még a háboru előtt tervebe vette a főváros, hogy *eltávolítja a piacot a térről s csinos parkká alakítja át*. Alighogy ennek híre ment, egy élelmes kávé, *Rákos Károly*, sietett ajánlatot benyújtani a fővárosnak: engedje neki át a területet, amelyen *svájci tehenészetet fog berendezni, hogy a környék lakosságát friss tejjel láthassa el és ennek fejében a saját költségén megcsinálja a parkot*. A főváros urai azonban már ekkor véglegesen eldöntötték a Lövölde-tér sorsát. A piaci árusok, akiknek az a privilégiumuk is megvolt, hogy *éjjel 12 óráig árulhattak a bódékban, fűhöz-fához szaladgáltak, mindhiába, sorsuk még volt pecsételve*. Néhai jó *Vázsonyi Vilmos nagyon a szívében viselte a kisemberek sorsát*. Amíg ő élt, nehántsvirág is maradt a Lövölde-tér, piaci árusaival együtt. Alig hunyta le azonban a szemeit: megindult a hanyatlás korszaka a Lövölde-téren. Először az *árusítás korlátozták esti nyolc órára*, ami már magában fél halált jelentett. Az egzisztenciát itt az éjjeli árusítás biztosította: ahogy megtiltották, *maguk az árusok szedték fel sátorfájukat és mentek másfelé szerencsét próbálni*. Köztük *Vida Istvánné is, Kosuth Ferenc híres komornyikjának özvegye*. Csak néhányan maradtak vissza tűzön-vízen keresztül, bizakodva abban, hátha mégis történik valami csoda.

De bizony nem élünk már a csodák világában. Ahogy kityvaszodik, a Lövölde-tér a Fővárosi Kertészet kommandója alá kerül, hogy parkot varázsoljon a *kimult piac helyére*.